

Politika vlažnosti proti sterilnosti teles

Bojana Bregar

BOJANA BREGAR

65

**»Komur se kurci, sperma in ostale telesne tekočine zdijo odvratne, lahko kar takoj neha s seksom. Jaz tega vsekakor nimam v planu.«
(Helen)***

*Citat iz filma *Vlažne cone*.

KRITIKA

V prvih desetih minutah filma *Vlažne cone* (Feuchtgebiete, 2013, David Wnendt) si Helen, osemnajstletna protagonistka, v nožnico porine prst, medtem ko sedi na javnem stranišču, in med uriniranjem preverja viskoznost svoje sluzi. Pred tem je bil taisti prst v njenem anusu, kamor si je nanese kremo za hemoroide, ki so jo začeli dražiti, medtem ko se je na skejtu preganjala po ulicah anonimnega nemškega mesta. Druge minute zapolni razvoj teorije o nevarnosti pretirane vaginalne higijene ter z njo povezan mini traktat o tem, kako in kdaj »muca« razvije svoj dišeči potencial, ki bo najbolj ugajal potencialnim moškim interesentom. Dodajmo v mešanico še t. i. »kaubonbons« ali žvečljive bombončke, ki jih Helen pripravlja po lastni recepturi in ustrezajo vsem standardom bio in eko živil, saj je njihova glavna in hkrati edina sestavina popolnoma naravnega izvora in na voljo v vseh bolj založenih moških boksericah. Še vedno ostane dovolj časa, da izvemo, zakaj ingverjeva korenina ni ustrezen ad hoc nadomestek za dildo, in da spoznamo ožje člane Heleninine družine.

Že od začetka nam da film vedeti, da snov – istomensko knjižno predlogo – jemlje resno, brez kompromisov in ovinkov, in pri tem izkorišča pričakovanja gledalcev/bralcev, ki vedo, da jih bo film šokiral, ali to vsaj pričakujejo. Literarna predloga je bila namreč ena najboljše prodajanih nemških knjig zadnjih let, njena tematika pa je ob izidu povzročila srčne palpitacije vseh vrst. Predvsem tisti, ki

si morda niso tako zelo domači z izločki, s katerimi jih vsakodnevno, enkrat mesečno ali nekajkrat letno obdarujejo njihova telesa, so delo razglasili za slabo kamufliran pornografski šund, eksploatacijo, grešno pisanje, ki pelje v propad duše in telesa, in podobne anahronizme. Drugi so kaj takega od pisateljice, sicer znane in zloglasne Charlotte Roche, bolj ali manj pričakovali. Svojo pot proti medijskim zvezdam je namreč začela kot ena tistih gajstnih mladih voditeljic na nemški Vivi, kopiji MTV v zgodnjih letih novega milenija, ki so pred videospoti pred kamero bolj ali manj suvereno podžigale radovednost pubertetniških gledalcev deloma z izbranim kul vokabularjem, še bolj pa z odbitim videzom. Svoj prvi roman *Vlažne cone* (2008) je spisala tudi na podlagi lastnih spominov iz najstniških let, šok pa ji je pisan dobesedno na kožo, ne samo zaradi tatujev,

ampak tudi zaradi drugačnih transformacij telesa, rezanja, prebadanja, žganja kože, ki se jim je podvrgla v iskanju sebe in pozornosti.

Helen, ki je, kot sama priznava, tipični otrok ločenih staršev, spoznavamo skozi serijo anekdot iz preteklosti, ki se jih spominja, medtem ko počiva na bolniški postelji. V njej je pristala zaradi nesrečne poteze z žensko britvico, ki je med britjem intimnih predelov zašla na nevarno področje Heleninih hemoroidov in povzročila rano, ki zdaj zahteva, da jo zašije skupina prepotentnih doktorjev. Ko spoznavamo Helen skozi njene vragolije z najboljšo prijateljico, od prvih ljubezni do prvih (skoraj) predoziranj z impresivno količino in raznolikostjo drog, izvemo tudi, kako zelo je osamljena, odkar sta se njena starša ločila in se posvetila iskanju novih, srečnejših jazov; oče z mlajšo ljubimko, mama z gorečim predajanjem katolicizmu. K sreči je tam

tudi čedni zdravstvenik Robert, ki je popolna žrtev za Helenine spogledljive lumparije, s katerimi si krajša čas med okrevanjem. Čeravno z užitkom hodi po tanki liniji med nedolžno malo Lolito in šokantno provokatorko, Helen ni naivna; brez oklevanja se razglasi za ekshibicionistko in dobro ve, zakaj se gospod doktor pokroviteljsko nasmija, ko ga sprašuje po rezultatih operacije. In čeprav pogosto fantazira, da bo njena družina nekega dne spet popolna, ob koncu tudi nam postane jasno, kako nepopravljivo globoka je zareza, ki je nobena operacija ne more več zakrpati. Na tej točki se brezskrbni, samozavestno igrivi ton Helenine pripovedi prične krušiti in pod njim zazeva surovo meso travmatičnih spominov iz otroštva. Da v zgodbi ta realizacija sovpadе z najbolj šokantnim prizorom filma, je posledica dokaj spretnе režisersko-scenariistične orkestracije, vendar na žalost postane tudi tista točka, na katero se bodo z olajšanjem oprli tisti, ki bi radi na mah pojasnili vse te transgresivne poteze Helenine osebnosti, zaradi katerih ponujajo *Vlažne cone* izjemno izkušnjo gledanja. To preneha biti v hipu, ko bi skušali magijo prek cenene psihologije normalizirati v statistiko človeške tragedije. O čem govorim, najlepše pokaže zapis na Wikipediji, ki simptomatično suvereno sklene, da je Helen mentalno bolna. Če citiram iz vira, ki se zdi za ta moment nekako ironično primeren: blagor preprostim na duši.

Če torej pred seboj nimamo zgodbe o posledicah nesrečnega otroštva, če nočemo izhajati iz popreproščene moralizirajoče štorije, ki lahko služi kvečjemu v opomin in svarilo mladim mamicam, za kaj potem gre? Si lahko še kako drugače razložimo film, če se poslužimo neizbežnega »kaj nam hoče avtorica povedati«?

Kaj pa imajo povedati feministke tretjega vala? Tako je namreč Charlotte Roche označena v medijih, kot članica kluba, ki si prostor popularne kulture deli z Leno Dunham, Stoyo¹, celo Sasho Grey. Od porno igralk, ki postajajo intelektualke, do pop zvezdnic, kot je Peaches, ki pojejo o lizanju ščegetavčka. Ženske, ki na pozitiven način sprejemajo spolnost kot integralni del člo-

veškega življenja in v njej vidijo potencial za »nove emancipatorne politike«, danes postajajo nepričakovane ikone tretjega vala ali »sex positive« feminizma. Toda kaj jih v resnici združuje, poleg tega, da se ne bojijo na glas povedati, da je človeško telo lahko funkcionalno tudi v službi užitka? Predvsem jih druži to, da *veljajo* za feministke.

To pa je problematično. S tem njihovo delo v javnosti ostaja predstavljeno zgolj kot angažma za partikularni interes, boj za ženske pravice do izražanja, in vzdržuje ideologijo, ki spodbuja in obnavlja antagonizem med ženskim in moškim – kar je dobro za ene, je slabo za druge. Zakaj ne moremo reči, da je seksualna svoboda za vse spole pozitivno dejstvo? In zakaj se zdi, da je tako težko aplicirati zakonitosti zdravega razuma na karkoli, kar zadeva spolne organe in/ali človeške telesne ekskremente? Ne le da kolektivno odpove uporaba (zdravega) razuma, tudi smisel za humor gre rakom žvižgat.

S tem, ko umetnost varno pospravimo v predalčke z imeni »feminizem« in »ženskam prijazno«, je dezinficirana, sterilizirana, kastrirana. V imenu politične korektnosti obstaja kot eksponat, kot benigni spomenik družbi, ki je prijazna do posebnosti, v resnici pa vsaj pasivno agresivna, če ne že naravnost nasilna do najmanjših odklonov od družbeno sprejemljivega. To seveda niti približno ni karkoli novega in na neki površni ravni se seveda vsi, ki se deklariramo za liberalne, odprte ali kako drugače svobodne, strinjamo in neodobravajoče zmajujemo z glavo nad

žalostnim stanjem ženske usode, medtem ko v isti sapi zatrujemo, da pa se stvari vseeno zadnja leta precej izboljšujejo, da v bistvu ni tako hudo in da se hvalabogu skoraj več ne dogaja, da bi nas tresli z elektrošoki, če si privoščimo spolne odnose pred poroko.

Če se vam zdi, da gre zgoraj za odvečno digresijo od filmskega diskurza v histerično »žensko« pritoževanje, potem ste žal zgrešili poanto. Če prostora nismo namenili estetiki in filmskemu jeziku, je to zato, ker vznemirljivost filma *Vlažne cone* presega njegove vizualne okvire. Ki so, mimogrede, več kot spodobni, tako kot bi si glasba v filmu zaslužila posebno omembo, ker domiselno pospremi Helen na vsakem njenem novem koraku. Vendar pa med primerljivimi izdelki težje najdete kakšnega, ki se z omenjenim kosa v preprostem užitku spontane provokacije in hkratne lucidnosti.

Osebnost je še vedno politično. Komur na videz vulgarna reprezentacija ženskega telesa ne ugaja ali pa meni, da je vsakdanjost naših telesnih praks banalna in sodi za zaprta vrata kopalnic, zaradi filma *Vlažne cone* ne bo spremenil mnenja, tako da bi bilo fer reči, da na tej ravni ustvarjalcem filma spodleti. Če pa vam uspe videti lepoto tudi tam, kjer drugi vidijo le umazanijo, spermo, menstrualno kri, modrice na koži, in če se vam kdaj naježijo dlake ob dišečih sledovih neprespanih noči na rjuhi, potem je to film za vas. Použite ga z vsemi čuti in naj vas ne skrbi za to, kaj si mislijo drugi. Prihodnost pripada pogumnim.

1 Porno igralka in kolumnistka srbskega rodu, ki za revijo *Vice Magazine* na specifičen način piše o tematikah, ki segajo od industrije za odrasle, svobode govora, umetnosti in feminizma, vse do metafizike oralnega seksa.